

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улс, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банк хоорондын зээлийн болон төслийн хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн талаар

1.Ерөнхий агуулга, зохицуулах харилцаа, зарчмын шинжтэй зохицуулалт:

Хуулийн төсөл нь 1 зүйлтэй бөгөөд тус зүйлд 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан Монгол Улс, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банк хоорондын зээлийн болон төслийн хэлэлцээрийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Энэхүү Монгол Улс, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банк хоорондын зээлийн болон төслийн хэлэлцээр нь Олон Улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т заасан “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаарх олон улсын гэрээ”-нд хамаарах тул Улсын Их Хурал соёрхон батлах хуулийн зохицуулалттай болно.

2.Тухайн харилцааг урьд нь хууль, эрх зүйн бусад актаар зохицуулж ирсэн байдал:

Тус хуулийн төслөөр Монгол Улс, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банк хоорондын 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан зээлийн болон төслийн хэлэлцээрийг соёрхон батлах харилцааг зохицуулах бөгөөд урьд нь хууль, эрх зүйн актаар зохицуулаагүй болно.

3.Хуулийн төслийг боловсруулахтай холбогдуулан хууль санаачлагчаас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ:

Төслийг хэрэгжүүлэгч төрийн захиргааны төв байгууллагууд хамтран тус төслийн хэлэлцээрийг хийж, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 03 дугаар сарын 11-ний өдрийн 9 дүгээр хуралдааны тэмдэглэл, 2026 оны 04 дүгээр сарын 07-ны өдрийн Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо, 2026 оны 04 дүгээр сарын 15-ны өдрийн Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо болон Төсвийн байнгын хорооны хамтарсан хуралдааны санал, дүгнэлт болон Монгол Улсын Ерөнхий сайдын 2026 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 87 дугаар захирамжийг тус тус үндэслэн “Төвийн бүсийн цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээний үр ашгийг дээшлүүлэх төслийн III үе шат”-ны зээлийн болон төслийн хэлэлцээрт Сангийн сайд З.Мэндсайхан 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр гарын үсэг зурсан.

4.Гадаад орны туршлага, бусад судалгаа, шинжилгээний тайлангийн дүгнэлт:

Хуулийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судалсан судалгааны үр дүнд Монгол Улс, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банк хоорондын “Төвийн бүсийн цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээний үр ашгийг дээшлүүлэх төслийн III үе шат”-ны зээлийн болон төслийн хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг боловсруулсан бөгөөд хэлэлцээрийг соёрхон батлуулах нь үр дүнтэй хувилбар гэж дүгнэсэн.

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улс, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банк хоорондын зээлийн болон төслийн хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийн талаар

1.Зохицуулахаар тусгасан харилцааны агуулга, зохицуулалтыг хэрхэн ойлгох тухай:

Хуулийн төсөлд Монгол Улс, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банк хоорондын 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр байгуулсан “Төвийн бүсийн цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээний үр ашгийг дээшлүүлэх төслийн III үе шат”-ны зээлийн болон төслийн хэлэлцээрийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон батлахаар тусгасан.

Энэхүү Монгол Улс, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банк хоорондын зээлийн болон төслийн хэлэлцээр нь Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2-т Улсын Их Хурал заавал соёрхон батлахаар заасан “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаарх олон улсын гэрээ”-нд хамаарна.

Уг хуулийн төслийг соёрхон баталснаар хоёр тал хооронд байгуулсан зээлийн хэлэлцээрийн хүрээнд санхүүжилтийн эх үүсвэрийг баталгаажуулж, уг санхүүжилтээр Монгол Улсын урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгагдсан эрчим хүчний салбарын зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх боломж бүрдэнэ. Түүнчлэн эрчим хүчний чанар, хүртээмж сайжирч, хотын төвийн бүсийн 11 мянга гаруй хэрэглэгчийн цахилгаан эрчим хүчний хангамжийн найдвартай ажиллагаа дээшлэн, эрчим хүчний хангамжийн тогтвортой байдал бэхэжнэ.

/“Зээлийн хэлэлцээр”-ийн танилцуулга болон хэлэлцээрийн хүрээнд хүрэх үр дүнг хавсаргав/.

ТАНИЛЦУУЛГА

“Төвийн бүсийн цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээний үр ашгийг дээшлүүлэх төслийн III үе шат”-ны тухай

Нэг. Төсөл хэрэгжүүлэх хэрэгцээ, шаардлага

Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 8.1.2 дахь заалтад “гадаад улс, олон улсын байгууллага, гадаад улсын болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагаас авах зээлийн ерөнхий нөхцөлийн талаарх олон улсын гэрээ”-г Улсын Их Хурал заавал соёрхон батлахаар заасны дагуу Засгийн газрын гадаад зээлийн хэлэлцээрийг Улсын Их Хурлаар соёрхон батлуулдаг хуулийн зохицуулалттай.

Монгол Улсын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт туссан, эдийн засгийн үр өгөөжтэй, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банкны санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх “Төвийн бүсийн цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээний үр ашгийг дээшлүүлэх төслийн III үе шат”-ны зээлийн болон төслийн хэлэлцээрт 2026 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр гарын үсэг зураад байна.

Нийслэл Улаанбаатар хотын төв хэсэгт байрлах 1-р зэрэглэлийн хэрэглэгчид болох Төрийн ордон, Улсын төв эмнэлгүүд зэрэг нийт 5 дүүргийн 50,884 цахилгаан эрчим хүчний хэрэглэгчдийг 110 кВ-ын хүчдэлийн түвшний Өмнөд, Умард, Дорнод-2 болон Туул дэд станцуудаас тэжээдэг боловч сүүлийн таван жилийн хугацаанд эдгээр дэд станцуудын цахилгааны ачаалал 70–100 хувьд хүрч, хүчин чадлын дээд хязгаарт тулсан байдалтай ажиллаж байгаа нь шинэ хэрэглэгч холбох болон системийн аюулгүй ажиллагааг хангах боломжийг эрс хязгаарлаж байна.

Хоёр. Төслийн санхүүжилтийн хэмжээ, нөхцөл, хамрах хүрээ

- Төсөл хэрэгжүүлэгч: Эрчим хүчний яам
- Төсөл хэрэгжих хугацаа: 2026 он–2028 он /2 жил/
- Төслийн санхүүжилт: Төслийг хэрэгжүүлэхэд техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөвт тусгагдсаны дагуу 17 сая еврогийн хөрөнгө оруулалт шаардлагатай бөгөөд төслийг Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Сэргээн босголтын зээлийн банкнаас олгох 17 сая еврогийн зээлийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөөд байна. Тус банкнаас санал болгож буй зээлийн хөрөнгө нь тогтмол 2 хувийн хүүтэй, 10 жил үндсэн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх, 30 жилийн хугацаанд эргэн төлөлт хийх нөхцөлтэй бөгөөд хөрөнгө нөөцлөн баталгаажуулсны шимтгэл нь 0.25 хувьтай тэнцүү байна.
- Төслийн хамрах хүрээ: Төслийн хүрээнд сүүлийн үеийн дэвшилтэд технологи болох 110 кВ-ийн GIS (Gas-Insulated Switchgear) буюу зай талбайд хэмнэлттэй 110 кВ-ын хаалттай хуваарилах байгууламжтай кабель шугамын оруулга бүхий дэд станцыг Сүхбаатар дүүргийн 1 дүгээр хороонд байрлах “Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ” ТӨХК-ийн өөрийн эзэмшлийн талбайд барьж байгуулна.

Гурав. Бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт туссан байдал

“Төвийн бүсийн цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээний үр ашгийг дээшлүүлэх төслийн III үе шат” нь дараах бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт туссан буюу нийцсэн болно. Үүнд:

- “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого: Эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлүүд – “8.Цахилгаан станцуудыг өргөтгөж, цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц, шинэ эх үүсвэрийг барьж, цахилгаан эрчим хүчээр дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангасан байна”;

- Шинэ сэргэлтийн бодлого: Эрчим хүчний сэргэлт - “2.1.Эрчим хүчний эх үүсвэр, дамжуулах, түгээх шугам сүлжээг шинээр барьж байгуулан хүчин чадлыг өргөтгөн нэмэгдүүлж, эрчим хүчний үйлдвэрлэл, хангамжийн найдвартай байдлыг дээшлүүлнэ”;

- Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр: “1.1.2.5.Парк, Дамбадаржаа, Баянхошуу, Их наран дэд станц, 110 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамуудыг барина”.

Дөрөв. Төслийн хүрээнд хийгдэх ажил, хүрэх үр дүн

Төслийн хүрээнд шинээр 110/10 кВ-ын 2х63 МВА чадалтай хаалттай дэд станц, 110 кВ-ын 4.0 км урттай хос цахилгаан дамжуулах кабель шугам барьж, одоо байгаа 110/35/10 кВ-ын Туул дэд станцыг өргөтгөх ажлуудыг гүйцэтгэнэ.

Ингэснээр Сүхбаатар, Чингэлтэй, Баянгол, Хан-Уул болон Баянзүрх зэрэг 5 дүүргийн 14 хорооны хотын төвийн хэсгийн 1-р зэргийн хэрэглэгчид болох Төрийн ордон, Улсын төв 1 дүгээр эмнэлэг, 2 дугаар эмнэлэг, Өргөө амаржих газар зэрэг нийт 11,832 хэрэглэгчдийн цахилгаан эрчим хүчний хангамжийн найдвартай ажиллагаа дээшилж, иргэн болон аж ахуйн нэгжийн хүлээгдэж буй 49.4 МВА чадлын хүсэлт хангагдаж, жилд дунджаар 6,573.4 сая төгрөгтэй тэнцэх цахилгаан эрчим хүчний борлуулалт хийх нөхцөл бүрдэнэ.

Тав. Дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэлтэй нийцсэн байдал

Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.4-т зааснаар Засгийн газрын өрийн нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн үлдэгдэл нь тухайн жилийн оны үнээр тооцсон дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 60 хувиас хэтрэхгүй байхаар хуульчлагдсан. Эдийн засаг 2027-2029 оны хооронд харгалзан 5.8 хувь, 6.0 хувь, 6.3 хувиар тус тус өсөж, Монгол Улсын 2027 оны төсөв, 2028-2029 оны төсвийн төсөөлөлд тусгагдсан гадаад зээлийн хөрөнгийг авч ашиглах тохиолдолд нэрлэсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн Засгийн газрын өрийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь 2026 онд 43.2 хувь, 2027 онд 46.3 хувьтай, 2028 онд 48.3 хувьтай байхаар тооцоологдсон.

Ингэснээр дунд хугацаанд Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан Засгийн газрын өрийн тухай төсвийн тусгай шаардлага болон дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийн хязгаарыг хангахаар байна.